

Domovská stránka>Vaše práva>Základné práva>Podnikanie a ľudské práva

Prebiehajúce postupy a konania v oblasti civilnej justície, ktoré sa začali v prechodnom období, budú podľa práva EÚ ďalej prebiehať. Na portáli elektronickej justície budú na základe vzájomnej dohody so Spojeným kráľovstvom príslušné informácie týkajúce sa Spojeného kráľovstva uverejnené do konca roku 2024.

Podnikanie a ľudské práva**Škótsko****1. Aký druh súdnej ochrany mám vo vašej krajine ako obeť porušenia ľudských práv v súvislosti s podnikaním? Je súčasťou tejto ochrany aj náhrada škody?**

Škótsky zákon z roku 1998 vyžaduje, aby všetky právne predpisy prijaté škótskym parlamentom a všetky zákony členov škótskej vlády boli v súlade s právami uvedenými v Európskom dohovore o ľudských právach (EDLP). Podľa zákona o ľudských právach z roku 1998 je protiprávne, aby verejné orgány v Škótsku konali nezlučiteľne s právami uvedenými v tomto dohovore. Ak dôjde k porušeniu ľudských práv, škótske súdy majú právomoc pojednávať o veciach a poskytovať nápravu.

Zákon o spoločnostiach z roku 2006 stanovuje právny základ na zakladanie a prevádzku spoločností. Prokuratúra (*Crown Office and Procurator Fiscal Service*, COPFS) môže začať konanie proti škótskym podnikom na škótskych súdoch, ak existuje dôkaz o spáchaní trestného činu.

Zákonom o obchodovaní s ľuďmi a vykorisťovaní (Škótsko) z roku 2015 sa konsoliduje a posilňuje súčasné trestné právo Spojeného kráľovstva proti obchodovaniu s ľuďmi a ich vykorisťovaniu a posilňuje sa postavenie obetí a ich podpora.

Zákon zahŕňa ustanovenia o definovaní jediného trestného činu obchodovania s ľuďmi pre všetky typy vykorisťovania dospelých aj detí; zavádzajú sa v ňom zákonné priťažujúce okolnosti v prípade obchodovania s ľuďmi, na ktoré sa prihliada v prípade súbežných trestných činov; a mení sa ním predchádzajúci samostatný trestný čin otroctva, nevoľníctva a nútenej alebo povinnej práce.

V oddiele 4 zákona z roku 2015 sa stanovuje trestný čin otroctva, nevoľníctva a nútenej alebo povinnej práce, ktorý sa vykladá v súlade s článkom 4 EDLP. Právnické osoby (napríklad spoločnosť), neregistrované združenia a partnerstvá môžu byť uznané vinnými z trestného činu obchodovania s ľuďmi alebo trestného činu podľa oddielu 4 zákona z roku 2015. V oddiele 39 zákona z roku 2015 sa stanovuje, že príslušní jednotlivci v rámci takéhoto subjektu (napríklad riaditeľ) môžu byť tiež uznaní vinnými z uvedeného trestného činu.

Ako sa vyžaduje podľa zákona z roku 2015, riaditeľ prokuratúry zverejnil pokyny pre prokurátorov o stíhaní podozrivých alebo potvrdených obetí trestného činu obchodovania s ľuďmi a trestného činu podľa oddielu 4 (otroctvo, nevoľníctvo a nútená alebo povinná práca). Prokuratúra naďalej uplatňuje tieto pokyny, aby sa zabezpečilo, že obeť nebudú stíhané v súvislosti s trestnými činmi spáchanými v týchto súvislostiach.

Škótsky ombudsman pre verejné služby (*Scottish Public Services Ombudsman*, SPSO) má široký rozsah právomocí. Zaoberá sa poslednou fázou sťažností týkajúcich sa najviac decentralizovaných verejných služieb v Škótsku. SPSO takisto poskytuje nezávislú službu preskúmania pre škótsky sociálny fond s právomocou zvrátiť a nahradiť rozhodnutia rád týkajúce sa žiadostí o komunitnú starostlivosť a krízový grant. SPSO má pri odškodňovaní veľmi obmedzenú úlohu. Výsledky sú zvyčajne vo forme odporúčania pre verejné služby, ktorých sa sťažnosti týkajú. Právomoci a povinnosti sú stanovené v škótskom zákone o ombudsmanovi pre verejné služby z roku 2002 (*Scottish Public Services Ombudsman Act*).

Ak sa jednotliviec domnieva, že došlo k porušeniu jeho ľudských práv, môže vyhľadať nezávislé právne poradenstvo.

2. Existujú vo vašej krajine osobitné pravidlá pre prípady závažného porušenia ľudských práv? Vzťahujú sa tieto pravidlá na trestné činy proti životnému prostrediu alebo prípady závažného pracovného vykorisťovania?

V škótskom vyhlásení o pozemkových právach a povinnostiach, uverejnenom škótskou vládou, ako sa to vyžaduje v zákone o pozemkovej reforme (Škótsko) z roku 2016, sa stanovuje šesť zásad, ktoré majú pomôcť pri formovaní politiky týkajúcej sa pozemkových problémov v Škótsku. Prvou z týchto zásad je, že: „Celkový rámec pre pozemkové práva, povinnosti a verejné politiky by mal podporovať, plniť a rešpektovať príslušné ľudské práva súvisiace s pôdou, prispievať k verejnému záujmu a blahobytu a vyvažovať verejnú a súkromnú záujmy. Rámec by mal podporovať udržateľný hospodársky rozvoj, chrániť a zlepšovať životné prostredie, pomáhať pri dosahovaní sociálnej spravodlivosti a budovať spravodlivejšiu spoločnosť.“

V zákone z roku 2016 sa vyžaduje, aby škótski ministri pravidelne preskúmavali toto vyhlásenie a podávali správy parlamentu.

Odpoveď na otázku 1 obsahuje informácie týkajúce sa obchodovania s ľuďmi a vykorisťovania.

3. Som obeťou porušenia ľudských práv v dôsledku aktivít európskej nadnárodnej korporácie, ku ktorému došlo mimo územia Európskej únie. Môžem sa obrátiť na súdy vo vašej krajine, aj keď nie som občanom EÚ alebo nežijem na území EÚ? Za akých podmienok sa podáva žaloba za porušenie mojich práv? Kde môžem nájsť ďalšie informácie?

Konkrétne opravné prostriedky, ktoré sú k dispozícii v prípade porušenia ľudských práv, budú závisieť od toho, či je toto právo stanovené v *common law* alebo v stanovách.

V oddiele 2 zákona o obchodovaní s ľuďmi a vykorisťovaní (Škótsko) z roku 2015 sa stanovuje uplatňovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi pri jeho vykonávaní v Spojenom kráľovstve a inde, čo odráža skutočnosť, že činnosť v oblasti obchodovania s ľuďmi môže zahŕňať činnosť, ktorá sa uskutočňuje úplne alebo čiastočne mimo Škótska.

V zákone z roku 2015 sa tiež stanovuje, že štátny príslušník Spojeného kráľovstva, osoba, ktorá mala v čase trestného činu obvyklý pobyt v Škótsku, alebo subjekt zaregistrovaný podľa práva v časti Spojeného kráľovstva, sa dopúšťa trestného činu vykorisťovania ľudí bez ohľadu na to, kde sa príslušná činnosť odohráva. To, či má daná osoba obvyklý pobyt v Škótsku, sa určí na základe všetkých skutočností a okolností prípadu. Akákoľvek iná osoba sa dopúšťa trestného činu obchodovania s ľuďmi iba vtedy, ak sa akákoľvek časť príslušnej činnosti odohráva v Spojenom kráľovstve alebo ak sa príslušná činnosť týka osoby, ktorá prichádza alebo vstupuje do Spojeného kráľovstva, odchádza z neho alebo v rámci neho cestuje.

4. Môžu úrady ombudsmanov, orgány pre rovnosť alebo národné inštitúcie pre ľudské práva podporiť obeť porušovania ľudských práv v súvislosti s podnikaním, ktorých sa dopustili európske nadnárodné korporácie mimo územia Európskej únie? Môžu tieto subjekty prešetriť môj prípad, aj keď nie som občanom EÚ a nežijem na území EÚ? Existujú vo vašej krajine iné verejné služby (napríklad inšpektorát práce alebo životného prostredia), ktoré môžu môj prípad prešetriť? Kde môžem nájsť informácie o mojich právach?

Regulačné prostredie pre podnikanie v Škótsku je v mnohých ohľadoch podobné zvyšku Spojeného kráľovstva a Európy a na podnikateľské aktivity sa zameriava celý rad regulačných orgánov. Ich právomoci v oblasti presadzovania sú zamerané skôr na sankcionovanie podnikania ako na podporu obetí. Avšak v prípade, že by s činnosťou súvisel trestný čin, boli by zavedené mechanizmy prostredníctvom polície a iných vládných agentúr.

Škótsko má dve národné inštitúcie pre ľudské práva (NHRI), ktorými sú:

Škótska komisia pre ľudské práva (SHRC),

Komisia pre rovnosť a ľudské práva (EHRC),

Tieto dve komisie majú spoločné právomoci v oblasti ľudských práv a zohrávajú dôležitú, hoci odlišnú úlohu pri podpore a monitorovaní vykonávania medzinárodne uznávaných ľudských práv na vnútroštátnej úrovni. Príslušné právomoci každej komisie sú opísané na ich webových sídlach.

Škótsky ombudsman pre verejné služby (SPSO) sa zaoberá poslednou fázou sťažností týkajúcich sa najviac decentralizovaných verejných služieb v Škótsku. Ombudsman je nezávislý úradník a pri výkone svojich funkcií nepodlieha vedeniu ani nie je pod kontrolou žiadneho člena škótskej vlády alebo škótskeho parlamentu. SPSO môže v rámci posudzovania sťažností posúdiť prípadné porušenia ľudských práv. Je nepravdepodobné, že by európska nadnárodná korporácia patrila medzi vybrané subjekty, na ktoré môže SPSO prijímať sťažnosti. SPSO sa môže zaoberať sťažnosťami na služby poskytované súkromným alebo dobrovoľníckym sektorom, ak sú poskytované v mene subjektu, ktorý patrí do jeho právomoci.

Okrem toho sa v oddiele 9 ods. 4 a 5 škótskeho zákona o ombudsmanovi pre verejné služby z roku 2002 uvádza, kto môže podať sťažnosť adresovanú ombudsmanovi. Takýto subjekt musí mať bydlisko v Spojenom kráľovstve v čase podania sťažnosti, alebo musia byť činnosti, ktorých sa sťažnosť týka, vykonané v čase, keď bola daná osoba prítomná v Spojenom kráľovstve.

5. Ukladá vaša krajina európskym nadnárodným korporáciám povinnosť vytvoriť mechanizmus na podávanie sťažností alebo mediačné služby pre prípady porušenia práv v dôsledku ich podnikateľských aktivít? Vztahuje sa táto povinnosť aj na porušenia, ku ktorým došlo mimo územia Európskej únie? Kto je vo vašej krajine zodpovedný za monitorovanie týchto aktivít? Sú verejne dostupné správy s informáciami o fungovaní tohto systému?

Spojené kráľovstvo zriadilo národné kontaktné miesto (NCP) zaoberajúce sa usmerneniami OECD pre nadnárodné spoločnosti, ktoré predstavujú súbor odporúčaní týkajúcich sa zodpovedného obchodného správania vrátane dodržiavania ľudských práv. V rámci oddelenia pre medzinárodný obchod je národné kontaktné miesto Spojeného kráľovstva zodpovedné za zvyšovanie informovanosti o usmerneniach OECD a za vykonávanie súvisiaceho mechanizmu na podávanie sťažností. Ak spoločnosť porušuje usmernenia OECD, národnému kontaktnému miestu môže podať sťažnosť ktorákoľvek zainteresovaná strana, a to vrátane zamestnancov spoločnosti alebo jej odborových zväzov a komunit ovplyvnených aktivitami spoločnosti. Národné kontaktné miesto sa snaží sprostredkovať dohodu medzi stranami, ale ak to nie je možné, rozhodnutie o tom, či spoločnosť konala v rozpore s usmerneniami, sa zverejní a umožní sa jeho rozširovanie. Informácie o podávaní sťažnosti nájdete na [webovom sídle národného kontaktného miesta](#). Medzi ďalšie zdroje poradenských a sprostredkovateľských služieb v Spojenom kráľovstve patria [poradenské kancelárie pre občanov a poradenská, zmierovacia a arbitrážna služba](#).

6. Mám osobitné práva ako zraniteľná obeť usilujúca sa o nápravu v prípadoch porušenia ľudských práv v súvislosti s podnikaním? Mám prístup k právnej pomoci a za akých podmienok? Ktoré náklady bude právna pomoc pokrývať? Mám prístup k právnej pomoci za rovnakých podmienok, aj keď nie som občanom EÚ alebo nežijem na území EÚ?

Verejne financovaná právna pomoc umožňuje ľuďom hájiť svoje práva alebo zaplatiť za svoju obranu, ktorú by si inak nemohli dovoliť.

Pri žiadosti o právnu pomoc podľa zákona o právnej pomoci (Škótsko) z roku 1986 sa nevyžaduje mať bydlisko v Škótsku. Existujú dva druhy právnej pomoci v občianskych veciach:

i) Advokát môže prostredníctvom poradenstva a pomoci poskytovať poradenstvo, klásť otázky a korešpondovať s ostatnými v mene klienta. Poradenstvo a pomoc sú k dispozícii vo veciach škótskeho práva (vrátane práva Spojeného kráľovstva, ktoré sa uplatňuje v Škótsku), ale vo všeobecnosti sa nemôžu využiť na postúpenie vecí na súde.

ii) Právna pomoc v občianskych veciach je k dispozícii pre konania pred škótskymi súdmi.

Obidva typy právnej pomoci v občianskych veciach podliehajú zákonným kritériám oprávnenosti. Poradenstvo a pomoc sú k dispozícii na základe kritérií finančnej oprávnenosti. Kritériá oprávnenosti pre tých, ktorí pristupujú k právnej pomoci v občianskych veciach sú jednotné a transparentné, pričom žiadosti podliehajú povinným preskúmaniam. Prvé dve preskúmania sa vzťahujú na právny význam žiadosti. Musí sa preukázať, že existuje právny základ pre prípad, v ktorom sa žiada právna pomoc („pravdepodobná príčina“), a že je rozumné použiť na podporu prípadu verejné prostriedky. Tretie preskúmanie sa týka finančnej situácie žiadateľa.

Viac informácií nájdete na [webovom sídle škótskej rady pre právnu pomoc](#).

V oddiele 9 zákona o obchodovaní s ľuďmi a vykorisťovaní (Škótsko) z roku 2015 sa škótski ministri oprávňujú určiť obdobie, počas ktorého sa dospelým musí poskytnúť podpora a pomoc, ak existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že sú obeťmi trestného činu obchodovania s ľuďmi a vykorisťovania.

V nariadeniach, ktoré nadobudli účinnosť 1. apríla 2018, sa stanovilo toto obdobie podpory na 90 dní a zahrnuli sa do nich ustanovenia o podpore a pomoci v oblastiach, ako sú (nielen):

ubytovanie,

každodenný život,

lekárska pomoc a ošetrovanie (vrátane psychologického posúdenia a terapie),

preklad a tlmočenie jazykov,

poradenstvo,

právne poradenstvo,

informácie o ďalších službách dostupných pre dospelých,

návrat do vlasti.

V oddiele 10 zákona z roku 2015 sa stanovujú právomoci škótskych ministrov prijímať nariadenia o podpore a pomoci, ktorá sa môže poskytnúť dospelému, ktorý je alebo sa zdá byť obeťou otroctva, nevoľníctva a nútenej alebo povinnej práce. Nariadenia nadobudli účinnosť 1. apríla 2018 a stanovuje sa v nich postup určovania, či je dospelý obeťou takéhoto trestného činu; poskytovaná podpora a pomoc; a že obdobie, na ktoré sa poskytuje, by malo byť rovnaké ako obdobie v prípade obete trestného činu obchodovania s ľuďmi a vykorisťovania.

Škótska vláda má uzatvorené dohody o financovaní s charitatívnou organizáciou *Migrant Help* (ktorá podporuje dospelé obeť obchodovania a vykorisťovania, iné ako ženské obeť obchodovania s ľuďmi na účely komerčného sexuálneho vykorisťovania) a s

[alianciou na zvyšovanie povedomia o obchodovaní s ľuďmi \(Trafficking Awareness Raising Alliance\)](#) (ktorá podporuje ženské obeť obchodovania s ľuďmi na účely komerčného sexuálneho vykorisťovania). Služba *The Anchor Service*, ktorá je súčasťou národného zdravotného systému oblasti Glasgow a Clyde (*NHS Greater Glasgow and Clyde*), je tiež financovaná, aby poskytovala psychologické služby všetkým dospelým obeť obchodovania s ľuďmi a vykorisťovania identifikovaných v Škótsku.

Posledná aktualizácia: 29/07/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.